

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 19. avgusta 2021 - Leto XXXI, št. 33

stran 2

DVAJSETIČ LIKOVNIKI OD BLIZU IN DALEČ V MONOŠTRU

*Tabor v Sakalovcih
stran 3*

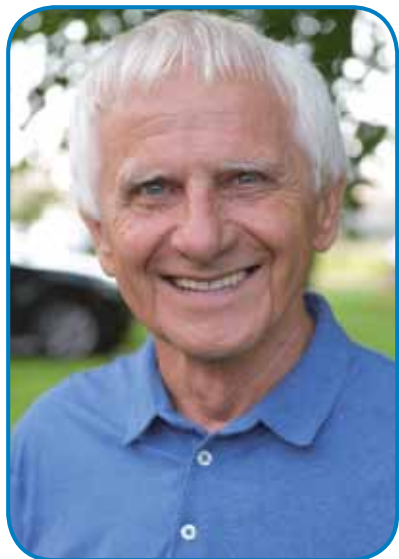
*Nosili so svoje glave na odajo
stran 4*

*Sara Isaković
stran 7*

Dvajsetič likovniki od blizu in daleč v Monoštru

V monoštrskem Slovenskem domu je med 8. in 15. avgustom spet zadišalo po barvah, prostore kulturno-informacijskega centra so namreč z življenjem napolnili udeleženci jubilejne, 20. Mednarodne likovne kolonije. Organizatorji so na ustvarjalno sobivanje

Strokovni vodja Franc Gerič: »V dvajsetih letih smo gostili več kot sto umetnikov.«

tokrat povabili osem priznanih slikarjev in dva eminentna kiparja, kolonije pa se je udeležila tudi študentka likovne akademije v Pécsu, sicer doma iz Monoštra.

»V začetkih nihče ni mogel biti prepričan, da bo ta kolonija kdaj stopila v dvajseto leto,« nam je dejal dolgoletni strokovni vodja srečanj Franc Gerič in dodal: »Če se ozremo v preteklost, vidimo, da se je našemu povabilu odzvalo preko sto umetnikov z vsega sveta. Ustvarjalci so odnesli lepe spomine o tem čudovitem obmejnem mestu. Najbrž pa danes ne bi bili tukaj, če takrat ne bi prišla pobuda od slovenske narodne skupnosti.«

Po besedah nekdanjega direktorja Galerije-Muzeja Lendava – sicer ene od soorganizatoric kolonij – je bila ekipa v Monoštru zmeraj zelo pozorna do umetnikov, ponujala jim je prvovrstno kulinariko in jim predstavila čudovito Porabje. Hkrati pa je poudaril, da kot zunanji podporniki sicer radi

sodelujejo pri izvedbi vsakoletnih srečanj, potreben pa bi bil domač strokovni kader.

»Še zmeraj upam, da se nam bo v naslednjih petih letih izpolnila velika želja in bomo dobili galerijo v samem središču Monoštra,« je podčrtal Franc Gerič, ki pa meni, da razstavišče ne bi bilo le turistična atrakcija, temveč bi povzdignilo tudi kulturno raven mesta. Danes krasijo ekspoziti iz preteklih dveh desetletij stene Slovenskega centra in sedeža Državne slovenske samouprave, prostore Generalnega konzulata oziroma kabinet slovenske zagovornice v Budimpešti.

»Nekaj sto metrov od Slovenskega doma leži

parcela, kjer je nekoč obratovala tovarna kos. Upamo, da bo leta v nekaj mesecih prešla v last občine. Tam bomo ustvarili ustrezen prostor za umetnine, ki bo enkrat v državi – če ne celo v Evropi.«

To pa so že besede župana mesta Monošter Gáborja Huszárja, ki se je že leta 2011 dogovoril s takratnim predsednikom Slovenske zveze Jožetom Hirnökom, da bo lokalna samouprava sofinancirala mednarodne likovne kolonije, in sicer v 50-odstotni meri.

»Udeleženci kolonij so sloves Monoštra ponesli po vsem svetu, kar se lepo odraža v zajetni publikaciji, ki smo jo izdali ob 15. jubileju vsakoletnih srečanj. Jasno je, da smo zaradi fizične bližine v prvi vrsti vabili umetnike iz Slovenije in z Madžarske oziroma širšega Karpatskega bazena, so

pa tudi ustvarjalci iz oddaljenih držav s seboj odnesli glas o prijetnem bivanju v Monoštru,« je še poudaril monoštrski župan in dodal, da sofinancira mesto kolonije v prvi vrsti iz razpisnih sredstev, v pomanjkanju le-teh pa seže tudi po lastnem proračunu.

»Vsi umetniki lahko postanejo naši ambasadorji, ki govorijo o tem, da so bili v gosteh pri slovenski skupnosti na Madžarskem. Cilj kolonij je tudi to, da postane s pomočjo ustvarjalcev in njihovih umetnin Porabje bolj prepoznavno širom sveta,« je izpostavila predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács, ki želi omogočiti, da bi stvaritve spo-

Župan Monoštra Gábor Huszár: »Odprli bomo galerijo, ki bo enkratna v državi.«

znali tudi širše, v prvi vrsti v krogu slovenskih skupnosti v Trstu, Celovcu in na Reki.

Predstojnica krovne organizacije je še podčrtala, da naj bi že omenjena študentka slikarstva Hajnal Papp v okviru evropskega programa Erasmus del svojega študija opravila v Sloveniji. »Potrebovali pa bomo tudi umetnostnega zgodovinarja, če bomo odprli galerijo. S pripravami moramo začeti že zdaj, zmeraj pa je težko najti primeren kader. V svoji skupnosti imamo veliko mladih, zato

upamo, da bomo lahko priegnili nekoga, ki bo v bodoče prevzel strokovno vodenje likovnih kolonij,« je še pristavila Andrea Kovács.

Do takrat pa se povrnimo še

Predsednica ZSM Andrea Kovács: »Vsi umetniki lahko postanejo naši ambasadorji.«

k letošnji mednarodni likovni koloniji. V Monoštru je bilo prisotnih osem umetnikov, starosta prekmurskih kiparjev Ferenc Király je namreč zaradi epidemijske nevarnosti ustvarjal v Lendavi, tako tudi

ja likovnih kolonij v županiji Békés György Csuta in slikar s transilvanskimi koreninami László Nemes. V konferenčni dvorani v nadstropju je na veliko platno slikal madžarski

ustvarjalec iz Madrida Zoltán Fodor Lengyel, nedaleč od njega pa je s pastelnimi kredami risal Ede Pósa, po rodu iz Vojvodine. Izvedbo letošnje mednarodne likovne kolonije so finančno podprli Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Državni sekretariat za narodnosti pri Uradu predsednika vlade preko sklada Gábor Bethlen in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Po ena pripravljena umetnina

vsakega ustvarjalca bo bogatila zbirko Zveze Slovencev na Madžarskem oziroma Mestne občine Monošter, organizatorji pa bodo do druge polovice novembra pripravili tudi katalog o letošnji koloniji.

Bela Golgota Ferenca Kovácsa

slikar Dubravko Baumgartner. Kiparske vrste je zastopal István Vanyúr iz Siklósa, prav z iste baranjske pokrajine pa je pripotoval slikar Ferenc Kovács. Kot reden gost iz Prekmurja je v Monoštru slikal Endre Göntér, medtem ko je iz slovenske prestolnice prispel slikar iraškega rodu Arkan Al Nawas. V razstavnem prostoru sta še ustvarjala vod-

»Takrat bomo odprli razstavo, da bi tudi širša javnost lahko spoznala te umetnine. Same likovne kolonije pa želimo izvajati tudi v bodoče,« je za zaključek dejala predsednica ZSM Andrea Kovács. (V naši naslednji številki boste lahko prebrali pogovore s sodelujočimi umetniki.)

-dm-

TABOR V SAKALOVCIH

Od 26. do 30. julija je v Sakalovcih potekal Tabor ljubezni, ki ga je finančno podprl Oddelek za narod-

nekdanje in današnje poklice, se preizkusili v lokostrelstvu in spoznali staro porabsko tradicijo, in si-

rednih obrokih večkrat tudi sladoled in lubenice. Za kosilo so bile jedi, ki so najljubše otrokom, npr.: dunajski zrezek pa pomfri, špageti, hamburger. Zaradi tega so imeli mladi ogromno energije za izlete po gozdovih. V torek so prehodili pot do Verice, kjer so uživali v lepem razgledu s stolpa Katalin. Na Verici smo imeli kosilo v kulturnem domu, za kar se lepo zahvalimo gospodu županu Andrásu Doncseczu in gospe Oktáviji Talabér.

V četrtek so nekateri spet

Večkrat smo bili na pohodu, med potjo smo počivali v senci

nosti pri Uradu predsednika vlade preko sklada Gábor Bethlen. Program je prijavilo Društvo za lepšo vas Sakalovci in z njim tudi uspelo. Razpis je namenjen podpori manjšinskih otroških taborov. Za organiziranje tabora je dobilo društvo 500.000 forintov, to vsoto je lokalna samouprava dopolnila z lastnimi sredstvi.

S 45. udeleženci se je začel prvi dan tabora, programi so bili zelo pisani in zabavni. Otroci so igrali družabne igre, ogledali so si risanke in zanimive filme.

Pri lončarju v Andovcih

cer lončarstvo s pomočjo župana Andovcev, Attila Simona-Nagya. Seveda sta jih obiskali tudi policija

prehodili nekaj kilometrov peš, ostali pa so se z vaškimi kombiji odpeljali v Andovce. Cel dopoldan so uživali v doživljajskem parku Cekinček, kjer so spoznali zavarovane naravne zaklade območja, pogumni so tudi plezali na žičnici. Popoldne so obiskali jezero Hársas, kjer so se lahko kopali in jedli langoš.

Zadnji dan je otroke vabilo veliko programov, npr.: grad v oblakih, trampolin, virtualni simulatorji in igrice. Za zaključek je bil disco in vsi skupaj so pekli slanino na ognju.

Hvala organizatorjem, da so olepšali poletni teden sakalovskim »mlajšom«!

Noémi Illés

Bili smo tudi na razglednem stolpu na Verici

V doživljajskem parku v Andovcih

Igrali so nogomet in se udeležili spretnostnih tekmovalij ter rokodelskih delavnic, kjer so naredili »male prijatelje«.

V sredo so lahko spoznali

in lokalno prostovoljno gasilsko društvo s svojimi vozili in opremo, tega so se otroci res razveselili.

Udeleženci so dobili trikrat na dan hrano, ob

Pod Srebrnim brejgom ...

... je bila Slovenija zavolo svoji super športnikov v zlato pofarbana, zdaj je zavolo nejcepleni turistov, steri nazaj domau pridejo, že v oranžno prejkfarbana. Ja, pozitivni na covid so desetkrat zdignoli lagvo numero. Če ji je na konci mejsca julija kaulak 15 bilau pozitivni, ji zdaj že od 150 pozitivni na den geste. Alarm je vužgani, pa je vüpanje bilau, ka nede do toga prišlo. Ministrica za šaulanje pa šport Simona Kustec že na velke plane dela, kak do v septembri šaule vögledale. Kakoli že bau, gvüšno nede najbolje popularno vöspadnolo. Tak je nej najbolje popularno bilau, ka je ta ista ministrica malo v Tokijo na olimpijado šla, se tam s slovenskimi športnikami kejpala, ka je škela si svojo popularnost zdignoti. Ja, ranč kontra se je zgodilo. Cejli küp kritik se je na njau sipalo. Nej samo zavolo njene pauti, najbolje zatoga volo, ka se je s športnikami v časi epidemije godilo pa zavolo lagvoga finanšejranja športa. Velki poznavalec športa Matej Avanzo je v intervjuji za Radio Slovenija zmejs med drugim povedo: »Mlada generacija športnikov je vse bole batrivna pa politikom vej nej prajti!«. Od toga parpovejda, ka se politiki radi v sveklini šampionov kejpajo, se škejo kazati, depa športniki toga neškejo. Tö zatoga volo, ka vejo, sto je za njimi stau, se za nji mantrau, ka so tak visko prišli. Zvekšoga so tau stariške, cejla držina s svojimi krediti, kakši mali sponzor, nej pa tista, stera bi mogla. Od države Slovenije pripovejdamo.

Država Slovenija pa rada svoje športnike malo ovak tö rada ma. Vsigdar, gda kakši kaj velkoga dosegne, že so pune lampe od toga, kakša promocija za Slovenijo se godi. Eno najvejši je superzvezda lige NBA Luka Dončić naredo. K njemi v Ljubljano so iz Merke šefi njegvoga kluba Dallas Macericks prišli. Nauve papejre so njemi prinesli, na nauvo so se pogodili, na papejraj je prej 200 miljounov dolarov bilau napisano. Telko Luka za tri lejta metanje labde na koš dobi. Njegvi šefi so trno veseli bili, kak je v Sloveniji njim lepau, kakšo dobro gesti so na sto doubili pa od vina so vse najbaukše pripovejdali. Ja, Luka je nebesko Slovenijo promovejro. Depa za njim je zvekšoga njegva mama stala. Že kak pojbič je velki talent vöpokazo, zatoga volo ga je v Real Madrid odpelala, tam je z najbaukšimi trenejro, že tam zvezda biu, dokeč je v Merko odišo. Luka rad Slovenijo ma, za njeno reprezentanco špila, fond za mlade športnike z nej malo pejnezi je gorpostavo. Tak je tö biciklistični as Tadej Pogačar naredo, za mlade talente šké skrb meti. Oba tau delata, ka bi država mogla narediti.

Gvüšno, ka nigdar se nede vedlo, kelko mladi talentov se je narau dilo pa po tejm so nigdar nej na vrek prišli ali pa malo spodkar pod njem bili. Pa ne pripovejdamo samo od športa. Mladi talenti v tehnologiji, v kulturi pa tak naprej pa tak tadale. Eške vsigdar je zvekšoga vse v Ljubljani skoncentrirano, kak pejnezi tak cejla infrastruktura. Zdaj pa, če si nej na tistom mesti, na sterom leko s svojim talentom rasteš, nigdar ne zrasteš. Zvekšoga se seliti trbej. Zdaj smo pri tejm, od steroga se že dugo, preveč dugo guči pa se eške nej zgodilo. Tau, ka bi vsi mladi po cejløj državi gnake možnosti, šanse mogli meti. Ja, eške se guči ...

Naš Srebrni brejg se v te guče ne mešava. Zvekšoga sam sebi vej prajti, ka od obečavanja se žmetno živi pa se najbolje daleč ne pride. Un že vej, ka si pripovejda.

Miki Roš

PREKMURJE

Porajmos

Na večer 2. avgusta 1944 so nacisti v taborišči Auschwitz-Birkenau vničili Zigeunerlager (cigansko taborišče) in bujli več kak 3000 Romov, največ v enom dnevi. V dosta evropski rosagaj, tudi v Sloveniji, se na té žalosten dogodek spaumnijo tak, ka ob mednarodnom dnevi spomina na žrtve porajmosa ali nacističnoga genocida nad Romi pripravijo različne prireditve.

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija je ob toj priliki v svojom gračenki, Vrta spominov in tovarištva, pripravila slovesnost, v okviru stere so v Petanjcaj zasadili spominsko drejvo v spomin na romske žrtve genocida med drugo svetovno bojno. Gorski javor sta vküper posadila generalni sekretar Evropske romske zveze prof. dr. Dragoljub Acković in predsednik uprave Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija Ernest Ebenšpanger. Po tistom so se zbrani preselili v veliko sejno dvorano soboške občine, gé so na okraugli mizi gučali o položaji, perspektivaj in pričakovanjih Romov v Evropi. Zbrane je prva nagučo predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, po tistom pa Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti Republike Slovenije, steri je v svojom slavnostnom guči tudi pravo, ka ma »kultura spominjanja v zgodovini človeštva fontoško vlogo.« Prejk videopovezave je par rejči povedo ške direktor za demokratično participacijo pri Sveti Evrope Matjaž Gruden.

Govorniki so predstavili tudi položaj Romov v svojij rosagaj in po sveti. Dragoljub Acković je pravo, ka gejo takši rosagi, gé Romi sedijo tudi v parlamenti. On sam je član srbskoga, zatau brodi, ka bi tudi v Sloveniji Romi mogli dobiti svojoga predstavnika v parlamenti. Na konci so na dvauri nekdešnje ekonomske šaule, gé je na steni spominska plošča v spomin romskih žrtev holokavsta v drugi svetovni bojni, položili ške venec.

Silva Eöry

Janez Kološa - veteran bojne za Slovenijo iz Püconec

NOSILI SO SVOJE GLAVE NA ODAJO

Letos, gda se slavi 30. obletnica slovenske samostojnosti, je pravi cajt, ka predstavimo tudi organizacijo, v stero so se povezali tisti slovenski sodacke, steri so se leta 1991 s pükšami in drugim orožjom (fegyverrel) borili za tau, ka je Slovenija rejsan leko gratala samostojni rosag. Ta organizacija se zove Zveza veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS). Janez Kološa, steri je doma iz Püconec, je sekretar soboške območne enote té organizacije.

»Naša območna enota pokriva dvanajst občin soboške upravne enote. Mamo 650 članov, cejla slovenska zveza, stera je povezana v 58 območnih združenj, pa ma okauli 32 gezero članov. V Pomurji deliuvle tudi pokrajinska zveza, stera pauleg naše povezüvle ške lendavsko, ljutomersko in goreneradgonsko območno združenje, trenutno pa jo vodi naš predsednik Ivan Smodiš. Ovači pa znamo, ka je predsednik

OZVVS Murska Sobota ma svojo pisarno srejdi varaša, v zidini soboške občine pa upravne enote. Janez Kološa kak sekretar vsakši

Janez Kološa

petek dežura v toj pisarni, tak ka te člani leko pridejo k njemi, če majo kakšo nevolu, stero ne morejo sami rejšiti: »Dosta naših članov, sploj tistih z Goričkoga, ne vej delati z računalnikom

Janez Kološa (sedi) je leta 1992 šau na Triglav v družbi predsednika rosaga Milana Kučana

slovenske veteranske zveze tudi naš človek, Ladislav Lipič,« je prva povedo sogovornik in ške raztolmačo, sto vse je leko bojni veteran: »No, kak je naš prvi predsednik Ludvik Jonaš furt rad pravo, so tau leko vsi tisti, steri so se odzvali klici domovine. Istina pa gé, ka za zdaj zakon o bojnih veteranih ške ne omogauča vsem, steri so nosili svoje glave na odao, ka bi daubili té status. V glavnom so zdaj vključeni samo tisti, steri so bili pripadniki teritorialne obrambe pa civilne zaščite.«

in ten najbolje pomagam. Pauleg toga ohranjamo spominska obeležja, dosta pa delamo tudi na krepitvi domoljubja, sploj med mladimi. Vküper s člani Policijskega združenja Sever odimo po šaulaj in osmo-pa devetošolcom tolmačimo, ka vse se je godilo leta 1991. Trikrat smo pripravili že tudi natečaj Spominska obeležja pripovedujejo. Učenci in dijaki neka napišejo, mi pa na konci vödamo knjigo, lani je bila v elektronski obliki. Vse, steri ustvarjajo, pa tudi njihove

mentore, pelamo na zaključni izlet, najbaukši posamezniki pa dobijo ške medalje.«

Janez Kološa, steri je tudi sam kak sodak Teritorialne obrambe sodeloval v desetdnevnoj bojni za Slovenijo, pravi, ka je vseküper trpelo malo duže, vej pa je biu že od meseca aprila 1991 vključeni v priprave in je biu na sodački vajaj v Maribori in njegvi okolici: »Spomini so vseeno lejpi, zatau ka smo te bili složni, vküp smo držali. V naši enoti nas je bilau 12, dva sta na žalost že mrla, pa vüepam, ka de nam ške letos gratalo, ka mo se pá srečali. Mi smo bili den pa pau v Sotini, po tistom smo šli v Dokležovje, na most čez Muro, po tistom pa v püconsko šaulo, gé smo pazili zgrablene jugoslovanske sodake. Skauz si biu v straji, vej pa si nej znau, kama boš šau. Nazadnje, te je bilau že bole merno, smo bili v staroj moščanskoj šauli, gé je bilo

koga roka sam delo v šivalnici, te sam biu več kak deset lejt v skladišči (raktár), na konci pa sam biu v prikrojevalnici, gé smo pripravljali vse za tau, ka se redijo lače. Delalo se je tudi vnoči, včasih po 12 vör vküper, pa tudi ob sobotaj,« je ške povedo sogovornik, steri žive vküper z mamo, ženo, stera je tudi delala v Muri, in čerko, stera naj bi ške letos zgotovila študij varnostnih ved in kriminalistike. V praustom cajti si rad pogledne kakšno fotbalsko tekmo, odi pa navijat tudi za domanje odbojkarice in namiznoteniške igralce, steri oboji špilajo v prvi slovenski ligi: »Pred par lejt, gda se je zidala nauva športna dvorana, je bilau dosta takših, steri so brodili, ka je prevelka. Zdaj pa se vidi, ka je nej, vej pa so v njoj tudi koncerti, maturantski plesi, pa tudi gledalcev na športnij tekma je bilau, bar do te, gda je vövdaro nauvi koronavirus, furt več, tudi 400 ali ške kakši več.«

OZVVS Murska Sobota, stera je za svoje člane leta 2019 organi-

30. obletnica osamosvojitve se je slavila v cajti korone z maskami

sodačko skladišče. Tü smo te leko gledali televizijo, pa smo komaj te vidli, ka se je vse v cajti bojne godilo.«

Janez Kološa, steri je tudi gorraso v Püconcaj, se je brž po tistom, ka je zgotovo osnovno šaulo, tak kak dosta drugi Prekmurcov, zaposlo v nekdešnji velki pa erični tekstilni fabriki Mura. »Gda smo leta 2014 šli drugo paut v stečaj (csödbe), sam vido, ka se šift potapla. Do služnja sodač-

zerjala en lejpi izlet po Porabji, dobro sodeliuvle tudi z vogrskimi veteranskimi organizacijami, največ s sodačkimi penzionisti iz Sombotela in Székesfehérvára. (Kejpa na 1. strani: Sodački veterani (sogovornik drugi s prave strani) v družbi nekdešnjoga predsednika vlade Marjana Šarca.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Janeza Kološa

Pisali smo pred 30. leti (14.)

ŽELEZNA ŽUPANIJA

»Stare« vasi

V 14. številki novin Porabje (15. avgust 1991) na drugi strani leko preštemo članek z naslovom Gornjeseniški mejni prehod, steroga je napiso Ernest Ružič: »Med teme, o katerih smo novinarji pisali nemara največkrat, zagotovo sodijo doslej neuspešna prizadevanja, da bi odprli meddržavni mejni prehod med Gornjim Senikom in Martinjem. Navezadnje se to lepo vidi tudi na zadnji strani našega časnika. Tudi tisti, ki bolj ali manj (ne) verjamemo v zlo usodo, dobivamo občutek, da je s tem mejnim prehodom nekaj hudo narobe. Doslej so prehod obljubljali in obljubili na vseh mogočih ravneh, vključno z najvišjimi predstavniki Madžarske in Slovenije. In kot zakleto: doslej je bil odprt le nekajkrat po dva dni, zopet bo meja odprta (kot pišejo v Vas Népe) ob papeževem obisku v Sombotelu, čez nekaj dni torej. Verjetno se tudi podpisani ne bi lotevali tolikokrat obravnavane teme, če ga k temu ne bi spodbudile informacije v avstrijskem in madžarskem tisku o odpiranju meddržavnih mejnih prehodov med Madžarsko in Avstrijo. Konec junija oziroma na začetku julija so odprli tri meddržavne prehode med Madžarsko in Avstrijo; dva sta na ozemlju Železne županije, eden pa v županiji Győr-Sopron. Otvoritvam so na obeh straneh namenili veliko pozornost, poudarjali vlogo in pomen odpiranja meje in podobno, kar sodi med lepe besede ob takih priložnostih. Odpiranja prehodov se je udeležil tudi sedanji deželni glavar avstrijske Gradišćanske dr. Hans Sipocz, za slovesnosti pa so še rekli, da so bile pravi ljudski prazniki. Odpiranje meje med Madžarsko in Avstrijo kaže na nekoliko

drugačna merila kot tedaj, ko gre za prehod s Slovenijo. Res je, da je število potnikov na madžarsko-avstrijski meji mnogo večje kot na meji s Slovenijo, toda s tem še ni rečeno, da bi morali toliko časa zavlačevati s prehodom na Gornjem Seniku. Za zgled navajajo podatek, da je lani madžarsko-av-

drugi strani ne bodo izgovor, da bi še naprej zavlačevali pri odprtju gornjeseniškega prehoda. Na slovenski strani, torej v Martinju, je že skoraj vse nared za odprtje.« Na istoj strani, v rubriki Od Slovenije, je bila objavljena tudi novica o obiski predsednika skupščine občine Murska Sobota Andreja Gerenčera

pejnaz od rosaga. Ka leko s toga napravijo? Martin Ropoš, župan na Gornjem Seniku: »Naš proračun (költ-ségvetés) za leto 1991 je nejveksi, kak je bilo lani. Zdaj bi stoj (kdo) leko pravo, vej je pa te ranč nej nevola. Nej je tak! Znano je, ka so cejne sakši den višese, pa s tistimi pejnaz, ka smo lani meli, ne moreš telko napraviti, kak si napravo tistoga reda. Tau pa zatok moren povedati, ka naša ves de 1991. leta bogatejša z vodovodn. Da bi vodovod leko dokončala, smo mogli prositi plus državna pejneze zaj milijon forintov. Če de fse dobro šlau, bogatejši mo z asfaltirano poštijo (1,1 km), štero mo gradili prauti Martinji. Podjetje (vállalat) je prosilo, aj ves tö pomaga s pejnazami tau paut narediti. Ves pejnez nejma, de je pa obečala 200 gezero forintov pomoči tak, ka de lüstvo tau z delon dol slüžilo. Paut da etak 1, 1 milijon forintov koštala. Vaški proračun je rejsan nej velki. Fsi smo sa vküppotegnili, probamo fse, ka nan leko pomaga. Na 2-3 lejta smo sfekli drva f svojon gaustji. Etak šaula, vrtec, kulturni dom, Urad župana na drva nede pejnaz trošo. Letos tak šaula kak vrtec pa kulturni dom ma telko pejnaz, ka leko merno delajo. Lüstvo v vesi tö vidi, ka smo nej bogati, pa če je zovemo na kakšno delo, pridejo. 2 dni smo delali na cintori. Vüpaймо se, da kleta baukša baude. Tačas pa moremo šparati, čedno (pametno) delati s pejnaz. Če deš po Seniki, vidiš, ka majo vseposedi dvojezične napise (kétnyelvű feliratok). »Sami smo se pobrigali za tau. Žalostno bi bilau, če bi nan drugi mogli povedati, ka je naša dužnost.«

Vküppobrala: Silva Eöry

strijsko mejo prestopilo 36 milijonov potnikov. Med na zadnje odprtimi mejnimi prehodi je tudi prehod pri Petrovem selu (Szentpéterfa), kjer živijo gradišćanski Hrvati v Železni županiji. S tem je vzpostavljena zveza s hrvaško manjšino v Avstriji, pa tudi sicer se lahko spomnimo, da je bilo mogoče v Petrovo selo še pred nekaj leti skozi zapornice, ki so jih varovali madžarski vojaki. Dobro in prav je, da ima Madžarska z Avstrijo približno petnajst mednarodnih in meddržavnih mejnih prehodov. Zagotovo jih bodo odprli še več, kajti meja, dokler je, mora biti odprta na kar največ mestih. Narobe pa je, da se madžarska vlada ne obnaša enako tudi do Gornjega Senika, kjer je interes prebivalcev, da bi bila meja odprta, izjemno velik in izpričan z množičnim obiskom na skupnih prireditvah, ko so za dva dni odprli mejo. Ostanje nam, skupaj s Porabskimi Slovenci, zgolj upanje, da zdajšnje razmere v Jugoslaviji eni in

v Sombotelu, gé je gorzisko predsednika železnožupanijske skupščine Gyulo Pusztaija, ka bi se njemu zahvalo za podporo, stero sta on in Železna županija v težkih bojnih in poboynih cajtih dala Sloveniji: »Kot vemo, je Pusztai podprl samostojno in neodvisno Slovenijo in s tem povzročil pri osrednjih madžarskih oblasteh tudi nekaj negotovanja. „Dober sosed je boljši kot slab sorodnik.“ je poudaril Andrej Gerenčer. To naj bi veljalo tudi v prihodnje. Pot Slovenije v samostojnost bo še težka, saj so tudi gospodarski problemi veliki. Tudi zato bo potrebno poskrbeti, da se bodo gospodarski stiki med Slovenijo in Železno županijo še okrepili, seveda v korist obeh sosedov.« Na tretjot strani je Irena Barber neka pitanj postavila gornjeseniškomi župani Martin Ropoš: »Lani septembra so bile volitve (választások). Po novon zakoni smo f sakšo ves postavili ednoga župana, šteri je odgovoren (felelős) za fse, ka sé v vesi godi. Vesi so dobile za svoj proračun malo

Podatki raziskave GKI-ja (Gospodarski raziskovalni inštitut), stero se zdaj vödali, se stejm spravljajo, kak se vasi starajo na Vogrskom, kakšne so razlike med županijami. Zavolo toga, ka se lüstvo izseljuje, tisti, steri ostanejo, se starajo, nisterne male vasi pa preminejo. Med letoma 2010 pa 2020 se je z 18 odstotkov na 16 odstotkov znižalo število tisti, steri so menje kak osemnajset lejt stari. Število tisti med 40 in 59 starih se je z 28 % na 30 % zdignilo, steri so starejši od 60 lejt, tam pa z 22 % na 26 % povečalo. Najbole se tiste vasi starajo, gde je mladi menje kak 15 %, tau je petina vasi. Tam, gde je mladine menje kak 10 odstotkov, tam se že leko vöpovej, ka tiste vesi že začnejo mirati. Te vesnice so najbola na severi pa na vzhodi, tam, gde je življenje ovak tö bola žmetno. Med tejni je dosta taši vasi, gde menje kak tristo prebivalcov žive. Če gledamo Železno županijo, te so pri nas dosta baukši podatki. Depa tau je samo zdaj tak, pred tridesetimi lejti spoj dosta taši mali vasi bilau, gde je malo pa bola samo starejšo lüstvo živeo. Ta tendenca se je nej zavolo domanjji lidi spremenila, bola zato, ka dosta lüstva je prišlo, steri so se v te male vasi preselili. Tau se je nabola pa najprvin v Örségu vidlo, kama je spoj dosta Varašancov prišlo, ranč zato, ka je malo lüstva bilau pa mir. Kak so se te male vasi punile pa nej bilau več parcel pa kuč na odajo, tak so začnili kipüvati v Porabji pa v drugi krajinaj. Gnesden že leko povejmo, ka po vasaj že skur negajo parcele pa stari rami na odajo. Sploj pa zdaj v zadnji lej-taj so fejst iskali rame, nej samo stare, nauve tö. Tau je pa zato, ka spoj dosta lüstva dela v Avstriji, steri daleč kraj od meje živejo. Tej se kak najbola skrrej k meji terajo pa s tejm, ka se vse leko oda, cejna ramov pa parcel je fejst viska gratala. Tau je po ednom tali dobro, če kaj odaš, depa tistim mladim nej, steri bi zdaj küpli ram ali parcelo k zidanji.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Pet olimpijskih medalj za Slovenijo

Na olimpijskih igrah na Japonskem, ki so bile prestavljene za eno leto zaradi pandemije covid-19, je med približno 11.000 športniki nastopalo tudi 54 slovenskih športnikov. Ob odprtju iger 23. julija sta slovensko zastavo nosila kajakašica Eva Terčelj in namiznoteniški igralec Bojan Tokić, na zaprtju iger pa je čast nositi slovensko trobojnico pripadla 22-letni Janji Garnbret, slovenski plezalni junakinji Tokia, ki je osvojila prvo zlato odličje v športnem plezanju, v kombinaciji. Preostali junaki slovenske odprave so bili: zlata kolesar Primož Roglič in kanuist Benjamin Savšek, srebrna judoistka Tina Trstenjak ter bronasti kolesar Tadej Pogačar.

Tokio 2020 so najuspešnejše slovenske poletne olimpijske igre, zaradi treh zlatih odličij pa po žlahtnosti presegajo tudi rekordni izkupiček Sočija 2014, ko so slovenski zimski športniki skupno osvojili kar osem medalj. Kot zadnji člani slovenske odprave so v Tokiu nastopili košarkarji, ki so v boju za bron z Avstralci na koncu osvojili četrto mesto. Luka Dončić, slovenski superzvezdnik, ki igra v ligi NBA, je bil izbran v idealno peterko olimpijskega košarkarskega turnirja.

Čeprav niso osvojili kolajn, so navdušili tudi: judoistka Kaja Kajzer, tekvandoist Ivan Konrad Trajković, atleta Kristjan Čeh (met diska) in Tina Šutej (skok ob palici) ter jadralki Tina Mrak in Veronika Macarol, ki so bili peti. Šesta je bila Maruša Mišmaš Zrimšek, atletinja, ki je nastopila v disciplini 3000 m zapreke, sedmi pa edini prekmurski olimpijec, judoist Adrian Gomboc, in sicer v kategoriji do 66 kilogramov. Z uvrstitvijo od 5.-8. mesta se lahko pohvali tudi namiznoteniški igralec Darko Jorgić.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

AVGUST, ČAS ZA OBREZOVANJE IGLAVCEV

V suhem vremenu v avgustu obrezujemo zimzelene žive meje iz pušpanov, klekov, lovrikovcev, tis, smrek in ileksov. V preve-

Za obrezovanje iglavcev se odločimo, če je le možno, v oblačnih dneh, saj so iglice oziroma listi pod gostim pokrovom starih usnjatih

se nabere pod zaščito v vročih dneh, ne požge rastlin. Za zaščito in senčenje nikakor ne smemo uporabljati plastičnih pregrinj.

je dobro opomniti, da žive meje iz iglavcev obrezujemo konično in ne ravno, zato da pozimi sneg lahko zdrzne z njih in da jih ne

Vrt, zasajen z iglavci in vrtnicami

Živa meja nas zaščiti pred radovednimi pogledi, daje nam intimnost, varuje nas pred prahom in drugimi nevšečnostmi

liki količini le-teh lahko potegnemo delo v septembru. Izogibamo se močno vročih intervalov vremena. Rez je potrebna, če hočemo, da bodo žive meje goste že od tal. Z zgodnjim

listov nežni in občutljivi za močno sončno svetlobo. Sončni žarki jih lahko krepko ožgejo in rastline potrebujejo zelo veliko časa, da si ponovno opomorejo. Če je sonce po obrezovanju

Pred obrezovanjem ročno, s škarpami odstranimo morebitne močne poganjke, ki včasih izrastejo iz osnove in se dvigujejo nad višino žive meje. Odrežemo jih nekaj centimetrov nižje,

razpolovi ali celo polomi. Avgusta iglavce lahko tudi sadimo in presajamo. Pred sajenjem se je dobro pozanimati o rastnih razmerah pri posameznih vrstah iglavcev.

Obrezovanje je veliko opravilo, vrt po opravljenem delu daje videz urejenosti

Živa in Lucija sta pravkar pristopili k obrezovanju 30 let stare tise

obrezovanjem pri iglavcih dosežemo, da nimamo prilehne ogorelosti, zaradi katere meja čez čas ne bo postala prehodna za živali ali ljudi. Živa meja postane s starostjo lepo gosta od tal, s skrbnim rednim obrezovanjem dosežemo to, da bo živa meja tudi lepa na pogled.

močno, obrezane dele meje ali posamezne rastline senčimo z vrtnim senčnikom ali vrtno kopreno, ki jo razprostremo po obrezani živi meji ali posamezni rastlini. Zaščita naj bo malo privzdignjena nad same rastline, zadošča le nekaj centimetrov, tako da lahko zrak kroži in da toplota, ki

kot bomo potem postrigli živo mejo. Električne škarje uporabljamo samo za obrezovanje vedno zelenih živih mej, medtem ko samostojno rastoče iglavce (soliterje) obrezujemo izključno z ročnimi škarpami. Ponovno

Pravimo, da so iglavci večni, brezčasni, saj njihova okrasna vrednost žari poleti in pozimi.

MORDA NISTE VEDELI ...

Čajota je okusna vzpenjalka. Če želimo zгодn pridelek, ker ima rada kratek dan, jo po 6-8 tednih od sajenja kakšen mesec pokrivamo s črno folijo od 16.00 popoldan do jutra. Takoj, ko začne cveteti, prenehamo s pokrivanjem.

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Olga Varga
in svetovni splet*

Erični slovenski športniki (18.)

SARA ISAKOVIĆ

Sara Isaković, do zdaj edina slovenska dobitnica olimpijske medalje v plavanju, se je rodila 9. junija 1988 v Kranji. Že brž po tistom se je njena

držina napautila na tihinsko, vej pa je njeni oča, steri je pilot, daubo službo v Dubaji. Tü je Sara tüdi začnila trenerati plavanja. Po tistom, ka so z držino prišli nazaj v Slovenijo, je leta 2001 začnila trenirati v radovljiškem klubu Žito Gorenjka, gé je trener Miha Potočnik že brž vido, ka Sara trnok dobro zna plavati,

pridobiti pa je mogla samo ške mauč in vzdržljivost. Prvi velki uspeh je doživela na mladinskem evropskem prvenstvu leta 2003, gda je na 100 m prosto prišla do štrtega mesta. Leto za tem je na mladinskem prvenstvu, stero

nadskom Montreali kak prva slovenska plavalka prišla v finale svetovnega prvenstva in je dosegla peto mesto. V Eindhovni je leta 2008 po 27.

Sara Isaković je na svetovnem mladinskem prvenstvu leta 2004 osvojila dve medalji

letaj Sloveniji priplavala zlato medaljo na evropskem prvenstvu. Svoj največji uspeh pa je dočakala na olimpijskih igrah v Pekingu, gé je v kategoriji 200 metrov prosto osvojila olimpijsko medaljo. 11. avgusta 2008 je na kvalifika-

Srebrna slovenska ribica

je bilau v Lizboni, gvinila tak na 100 kak tüdi 200 metrov prosto (tü je celau postavila svetovni rekord mladinskih prvenstev), in si s tem s samo 16. lejt zriktala mesto v slovenski olimpijski reprezentanci za igre, stero so bile leta 2004 v Atenaj. Leta 2005 je na svetovnem prvenstvu v ka-

cijski tekmi s časom 1:55,86 zbaukušala državni rekord in olimpijski rekord, steroga pa je samo neka minut za njau s svetovnim rekordom 1:55:45 vopopravila italijanska plavalka Federica Pellegrini. Finalna tekma je bila 13. avgusta. Sara je s časom 1:54,97 osvojila srebrno medaljo. Za

VAŠKI DAN NA VERICI-RITKAROVCIH

Cerkveni pevski zbor z župnikom pri ritkarovski kapelici

Lokalna in Slovenska samouprava naselja Verica-Ritkarovci sta 7. avgusta organizirali tradicionalni vaški dan. Poleg kulturnega programa so obiskovalci lahko sodelovali v različnih družabnih igrah. V ekipnem kuhanju je sodelovalo deset skupin iz Porabja in sosednjih slovenskih krajev.

Na predvečer vaškega dne je potekala dvojezična maša pri kapelici v Ritkarovcih. Sveto mašo je služil župnik Zoran Car iz župnije Črenšovci, maše se je udeležila tudi slovenska zagovornica v Parlamentu Erika Köleš Kiss, sodeloval je Cerkeni pevski zbor ZSM iz Števanovcev.

FS

15 stotink je bila z nauvim svetovnim rekordom od nje hitrejša Federica Pellegrini (1:54:82), bronasto medaljo pa je osvojila Kitajka Džijing Pang, s časom 1:55,05. Vse tri tekmovalke so plavale baukše od staroga svetovnega rekorda.

Po vrhunci svoje kariere je Sara Isaković neka cajta ške trenerala in tekmovala, samo nej več tak uspešno. Inači pa je dosta svojoga cajta namenila študiji na ameriški Univerzi Berkley, na steroj je leta 2013 diplomerala iz psihologije, sledkar pa je napravila ške magisterij v San Diegi. Začnila je pomagati

mladim športnikom, ekstremnim športnikom, pilotom, glasbenikom in tüdi drüгим, in sicer najbole pri tom, ka bi leži preživeli stresne cajte. Dosta cajta je preživela na tihinskem, največ v Ameriki in Dubaji, zdaj pa pá žive v Radovljici, gé sta si s partnerom Gregom napravila topel dom. Letos, sredi meseca februara, jima je žitek polepšo ške sin Max.

(Kejp na 1. strani: Sara Isaković je prva slovenska plavalka, stera je osvojila olimpijsko medaljo.)

Silva Eöry
Kejpi: internet

... DO MADŽARSKE

V Monoštru se pripravljajo na novo šolsko leto

Šolsko leto 2021/2022 bo prineslo velike spremembe v monoštrskem šolstvu, saj bo ob državnih šoli začela delovati tudi cerkvena šola. Osnovna šola Jánosa Aranya, v kateri je v zadnjem desetletju potekal pouk za razredno stopnjo, bo ponovno postala osemletka, katero bodo obiskovali učenci od 1. do 8. razreda, ki se niso odločili za cerkveno šolo. Cerkevna institucija, ki bo spadala pod sombotelsko škofijo, bo delovala pod novim imenom, in sicer bo Osnovna šola in gimnazija svetega Gotharda. (Sprememba naziva Gimnazija Mihály Vörösmartyja je naletela na precejšnje negodovanje med Monoštrčani.) 8-letna osnovna šola bo v stavbi OŠ Istvána Széchenyija, na osnovni šoli bo 19 razredov, na gimnaziji pa 12. Vse stavbe se posodablajo, za cerkveno šolo (nižje razrede) se nabavlja nova oprema. Delo šolskega župnika bo opravljal župnik Krisztián Óra, za ravnateljico je škof imenoval dosednjo ravnateljico gimnazije Évo Balogh, za vodjo osnovne šole pa Hajnalko Čuk.

Nov podatek v osebnih izkaznicah?

Novo osebne izkaznice bodo vsebovale ne le kraj rojstva, temveč tudi kraj izvora, se pravi kraj, v katerem družina živi v času rojstva otroka. Ta dva kraja se po novem redko ujemata, saj tisti, ki živijo po vaseh, se največkrat rodijo v bližnjih večjih mestih. Čeprav se od leta 1991 v rojstnem matičnem listu ob kraju rojstva navede tudi kraj izvora, se ta podatek do sedaj ni zapisal v osebne izkaznice. Pobudo za novelo zakona je vložil vladni komisar, odgovoren za program „Madžarske vasi“ Alpár Gyopáros, ki pravi, da ob tem, da iz programa podpirajo razvoj podeželja, predvsem majhnih vasi, prisluhnejo tudi pobudam prebivalcev. Z navedbo kraja izvora želijo ucvrstiti lokalno priradnost prebivalcev.

Vse mam, ka mi trbej

Lovenjakovski Margit, po možej Šömenek, so na Židovi doma zdaj že skur šestdest lejt. Dočas ka so se nej oženili, so v rojstni vesi, na Verici živeli dvajsti lejt. Zdaj so že sami, mauž je mrau, mlajši posaba živejo, depa tatica Margit se dobro majo. Mlajši je vsikši den poglednajo pa sausadge so tō fejst dobri. Da sem pri njij odo, so tō nej sami bili, dva maliva pojbiča pa njigvi dejdak je sejdo v künji. Tak fejst so pripovedjali, ka so ranč nej v pamet vzeli, ka je nekak prišo.

- *Tetica, gda ste prišli sé na Židovo?*

»Šestdesetšestoga leta, gda sem se oženila, te sva sé prišla z možaum.«

- *Kak tau, ka ste nej na Verici ostali, vej pa tam je tō lejpo mesto bilau?*

»Naš je nej sto tam ostati, zato ka je njegvi oča nesrečo emo pa te je domau mogo titi k materi.«

- *Ka se je zgaudilo?*

»Njegvi oča je konja emo

zali. Tast (após) je goravseu na njega pa kak so se dola na dau pelali, baur se je dolaobno, on je pa pod njem austo. Tak fejst se je splezero, ka so že nej mogli pomagati. Tak smo te sé prišli, zato ka mati je sama ostala.«

- *Nej je bilau špajсно, gda ste sé prišli?*

»Mena se je tōj fejst vidlo, dja sem trno rada tōj živala. Zato, ka tōj je tašo lüstvo bilau, ka so eden drügoma pomagali. Če so te vidli, ka delaš, včasini so prišli pomagat, tau tō istina, ka mi smo tō nazajodli tistoma, steri je nam pomago. Drügo pa tau, ka tōj je dosta Šömenekov bilau pa oni so fejst vtjüperdržali kak družina. Tak ka trno dobro je bilau pa še gnesden je dobro, sploj dobre sausede mam, če kaj trbej, tak nagnauk pridejo pa pomorejo.«

- *Nej zaman pravijo, ka eden dober saused več vrejden kak stera koli bližnja žlata. Gde ste vi delali pa gde je delo vaš mauž?*

zijo odišla.«

- *Kelko mlajšov mate?*

»Dva, enoga sina, on je tōj

Lovenjakovski Margit, po možej Šömenek z Židove

paulak doma, pa edno hčer v Varaši.«

- *Kelko ste stari bili, gda ste se ženili?*

»Dvajsti lejt sem stara bila.«

- *Na tisti dvajsti lejt doma kak nazajmislite, dobro je bilau?*

»Dja sem dosta doma nej bila, zato ka gda sem šaulo vözopodla, te sem po gazdašagi odla delat, sprtolejt sem odišla pa v zimi sem nazaj domau prišla. Delala sem v Soproni, Sárbogárdi pa v Középbogárdi. Dosta sem delala, okapala kukrco, cukrno repo, s krmov smo delali pa te še vse z rokauv. Tak ka dja sem doma dosta nej bila, bola samo po zimaj, za par lejt sem se pa že tak oženila«

- *Kelko je vas doma bilau na Verici?*

»Nas je pet bilau, Pišti, Anuš, Ilunka, Rejzi pa dja. Zdaj smo že samo štirge, zato ka Pišti je že mrau.«

- *Ka je z ramom na Verici?*

»Odani je, depa ne vejim, ka je zdaj tam, še tau ne vejim, sto ga je dolatjöpjo. Dja tamta samo te dem, če v Ritkarovce na cintor dem.«

- *Oča pa mati sta tam pokopani?*

pani?

»Nej, oniva sta v Števanovci pokopana, zato ka Veričani so se vsigdar ta pokapali.«

- *Gda so vaš mauž mrli?*

»Moj mauž je leta 2009 mrau, depa pred tistim je že dvajsti lejt betežen bejo, zato, ka nej emo edno nogau, depa on se je zato sam taopravo.«

- *Nej je bilau špajсно, da ste sami ostali?*

»Kaj bi nej, fejst je lagvo bilau, še zdaj sem se nej mogla vcujvzeti. Leko, ka

neš dau valati, depa gda je mauž mrau, potistim edno leto je nazaj domau odo k meni. Najprvin za en tjeden, gda smo ga pokopali, je domau prišo z manconi (berglami). Večer pau osem je bila vöra, gda sem televizijo gledala, nika je zrogatalo,

kak je tam dobro, veselo, kak so ga tam že mati čakali pa vse tašo. Dja sem nej dala valati, ka tašo se z menov leko zgodi, pa še zdaj nej trno pa ranč tak drügi tō ne vörvajo. Samo ka leko povejm na tau, ne mislim, ka bi se mi senjalo, pa nej gnauk, večkrat sem ga vidla, depa po ednoj leti že več nej.«

- *Vidim, ka ste nej sami, mate enga mačka, steri je vsigdar kaulak vas.*

»Te moj maček je dosta vrejden za pet miliaunov forintov bi ga nej audala, zato ka te me je zavračo. Gnauk gda sem spadnila, ramena sem si vöobrnula. Zaman sem odla na terapijo, nika mi je nej valalo, zato ka žile so vse niše drvene bile. Maček Beni, tak ga zovem, gnauk gda sem dolalegla, vcuj k mena se je potegno pa kak če bi znau, goralego ranč ta, gde so me pleče bolele pa mi segrejvo žilo. Tau je parkart tak napravu pa moja rauka je cejlak ozdravila.«

Hiša na Židovi, Margit pravijo, ka majo trno dobre sausede

pa večkrat je üšo v foringo. Gnauk, gda so drva naklali, je eden baur še austo, steroga so tam steli njati, zato ka že nej bilau mesta na kauli. Te so drügi, ka so še pomagali naklajati, prajli, aj tistoga ednoga že ne njajo tam. Kak koli, depa nikak ga goraspravijo. Tak je bilau, gora so ga djali, samo nej so ga dojzve-

»Mauž je v več mejstaj delo, v židanoj fabriki, pri VASÉP-i, naslejdnje pa pri gozdnom gospodarstvu. Doma je emo enga konja pa te je z njim, gda je čas emo, odo po forinigi. Dja sem v židanoj fabriki delala tridvajsti lejt, dočas, ka je fabrika nej zaprla, potistim sem v socialni dom üšla pucaat pa te odtistec sem v pen-

V gradci so rauže, stera je njini mauž rad emo; te ma nosijo na grob

znak sem poglednila pa te sem ga zaglednila, ka tam stoji. Dja sem se zbojala pa samo telko se pravla, kak si pa nazajprišo. Dosta bola lejpo vögledo kak živ, gda je že vse tazmantrani bijo od glada, zato ka zavolo cukrnoga betega nej mogo djesti. Potejm mi je vse taparpovedo, kak je na drügom svejti,

- *Ka delate cejli den sami doma?*

»Vse fele, depa dosta več ne ladam, zato ka me sapi. Depa ranč mi nej trbej, zato ka mi mlajši vse tanapravijo, dobri sausedje me poglednejo, malo pripovedjamo, mena pa že drügo tak nej trbej, vse mam, ka mi trbej.«

Karči Holec

KORAŽNO JE BILAU, VSIKŠI JE VESELI BIU

Že v svoji mlašči lejtaj sem dostakrat čojla, ka je slovenski narod trno delaven. Zatok so pa na leki dobėjli delo Porabski Slovenci na marofaj na Vogrskom v tisti slabi lejtaj, gda so si doma nej mogli delo

delati v židanoj fabriki pa tam sem ostala, dočas nej dojtani-la. Tam mam 24 lejt. Na dvajsti mašinaj sam delala, rada sam mejla tau delo. Mašini so zvekšoga dobro šli. Trbelo kaulikvrat ojditi, naprej, oza-

biu, staukrat baugše bilau.«
Marika, kak se ti je sprmenilo delo od tistoga mau do gnesden?

»Po tistim, ka so židano fabriko zaprli, sam ušla delat v Avstrijo k enoj mladoj držini, že dvajsti lejt sam tam. Zdaj sam že v penziji, depa eške odim, samo menje časa, ka me na telke prosijo, aj ostanem. Tri ženske delamo, pa vse tri vsikdar mam delo. Gda sam taprišla, ge sam vsikdar s trejmi mlajši bila, sem je ranila, vozila v vrtec, té v šaulo v Graz, zadvečerek na tenis, futbol pa golf tó. Ge sam na den taši dvejstau kilometrov vsikdar vozila. Zrankoma sam v pau šestoj vóri začnila pa večer do ausme vöre. Zdaj vrnau tak delo mam, ge zdaj tó pucam, red delam, ka dostafele zidine ma familija, Tak brodim, ka letos enjam, že sam stara tó gé, 65 lejt stara sam gé. Človik eno življenje má, zat' malo trbej živeti tó, pa z možaum sva tak malo vküper bila, ka se malo morava radiva meti tó. Pa nej je vse penez gé, dobro, ka ga maš, depa prvo je zdravdje pa poštvanje.«

delati pa tak se té človik vcuj vzeo. Vsikdar je telko dela bilau nam vödano, sečko rezati, repo mleti, vodau vögoniti pa nositi s stüdenca, ka mara tó bila, drva nüt nositi pa dosta vse taše. Pa té smo vönajšli, ka

lali, tau naša mama nej dopistila. Če bila krma, senau, tisto od pondeljka do sobote trbelo taoprajti. Nedela je nedela bila, trbelo titi k meši, k večernici, te so stariške malo tó počivali.«

Žetvo so pomagali delati pri sausadi Rogani 1992. leta

sprajti. Depa tau tū vardjam, ka so v naši fabrikaj v Varašibuma nisterni Vaugri ranč zatoga volo nej meli radi Slovence, ka so fejs gnali, silo meli pri deli, najbola vejn v židanoj fabriki. Caunali so se njim tū, ka »nauri Toti«. Žau, tej lagvi, bridki spomėjni so nam veliko škodo napravili pri identeti naroda. Ena tašna flajsna, delavna porabska tkalka (szövőnő) je v svoji mladi lejtaj tū redno razčemerila drüge ženske v židanoj fabriki. Marika Wachter, po dekliskom menjji Radašič, ki je doma v Varaši, je s svojima dvöma kolegicama en čas partijo (izmeno) predpodnevom paudrügö vöro pvim začnila kak šest vöra. Baugše so slüžile, de so pa gora plačale, ka so prejdjni normo gorzdignili. One so na tau sploj nej brodile, so priznale svojo hibo, tak ka njim je prej fejs žau bilau, ka so tašo norijo naprajle. Ja, človeki se zgodi, ka z dobrim namenom lagvo včini tak sebi kak drügomi.

Marika, gda si začnila v židanoj fabriki pa kak si se poznala (počutila) tam?

»Gda sam doma šaulo zgotovila, sam se v dvej leti vönavčila za tkalko, tak sam začnila

jek gledati, če nega kašne hibe, pa če si kaj vpamet vzela, te si leko prvim vö popravila. Če si pa nej tapazila, te prišla velka nevola, ka so se žide vse vküper zamotale. Tam sam osem vör dojtani, domau sam prišla, mlajši so bili, veselo je bilau, dosta bola kak zdaj. Meli smo svoje brigade, dostakrat smo se srečali zvün

Izlet fabričke brigade 1982. leta v tiskarni v Sombotelu

fabrike tó na večerdjaj, ojdli smo na izlete kaulakvrat. Mladi smo bili, veseli, dosta smo leko langali, domau smo šli z dela, smo leko nüt šli malo si žejo pogasit. Nej bilau dosta penez, depa fajn je bilau. Pa lüstvo fejs vküperdržalo tó, vsikšji je veseli biu, niške na engadrüga nej fudo. Drugi svejt je

Kak si leko tak delavna bila v cejlom življenji?

»Gda sam mala bila, tó trbelo fejs delati, naša mama je nas gnala. V prvi klas sam ojdla, že sam krave mogla pasti. Trgé mlajši smo bili z Lajošom pa Djožinom. Mali smo bili, ka smo že na njivo mogli delat titi. Vsikdar trbelo

smo na cédale gorspisali delo pa smo tak vövkleki, što ka de delo. Mogli smo delati, če bi nej, te bi nas mama sprašila.«
Kak na velko ste gazdüvali doma na Janezovom brgej?
»Meli smo tri krave, pučkje trištiri, kokauši, zavce, tau je vse bilau, ka trbelo za držino. Mi smo vse doma pripauvali. Sedem njiv smo meli, samo žetvo kositi, žito, pšenico, oves, gečmen, tau vse doma pripauvano bilau. Sildje smo v mlin tó vozili pa te mela (moka) bila. Naša mama je krü tó doma pekla, mi smo v bauto trno nej odli, drože, spice, petroli, gda nej bila elektrika, tašo kaj smo samo kipüvali. Pa ranč tak krumplinge, kukarca, repa, tikvi pa vsefale droberdje za küjnjo je bilau pripauvano.«

Tau delo ste skaus leta vse sami zandoleli?

»Ja, mi sami pa dobri sausedge. Vsikdar so bili trgéštirge sausedge za žetvo delati, krumpline saditi, kopati, osipavali so že z mašinom. Nam mlajšom trbelo pauvrace redti, vküper nositi, te gda krma bila, smo sir pomagali.«

Gda ste sploj leko kaj počivali?

»V nedelo smo nikdar nej de-

Kak ste meli delo nota vtaldjeno v držini? Sto je ravno gazdijo?

»Oče je odo v kosno fabriko, navekšoma vse mama delala. Una je tó strašno rada delala. Gda je žetva bila ali kakšo vekšo delo, té una že vnoči gor stanila, v dvej vóri, ka friške perece spekla ali reteše. Tau je vsikdar tak bilau.«

Marika, zdaj kak centiš tisti čas?

»Staukrat baugše je bilau kak zdaj, ka odijo tū pa taunta delat. Korážno je bilau, vsikšji je veseli biu, dosta norij smo delali. Dobro smo geli, tisto, ka so sküjali, tisto tak dobro bilau. Radi smo delali pa z veseldjom, trüda smo nej poznali, na koj so nas stariške redno navčili. Pa na tau ginau tak, ka se vsi trnok radi mam, radi smo vküper pa se fejs poštvüvamo. Baug plati njim!«

Opravičilo

Opravičimo se zavolo hibe v prejšnji novinaj Mariki pa Tibini Wachter, namesto: »Marika Wachter (Radašič) z možaum Lacinom« je pravilno »Marika Wachter (Radašič) z možaum Tibinom«. Baug plati za porazmenje!

Klara Fodor

Kejpi: iz držinskega arhiva

»Sveti se ime tvoje« - 50.

APOŠTOL NARODA, VEUKI PATRONUŠ, LÜBLENI KRAU

Najvekši tau prauškarski cerkva na Slovenskom je posvečeni Blajženoj Devici Mariji, en par pa pripošnjikom v sili. Eden med njimi je **sveti Rok (Szent Rókus)**, šteri na kejpaj kaže rano od küge na svojom bedri, eden pes pa ma v gaubci nosi krü. S toga že vidimo, ka je un patronuš prauti betegi küge, priporačajo pa se ma z betežnimi nogami tō. En den po veukoj meši (Marijinom vnebovzetji) so se Slovenci inda svejta vsikdar podali k svetoma Roki, Rovati pa ga držijo za patronuša svojoga rosaga. Gda je leta 1644 v Ljubljani divdjala küga, je v bližanjoj vesi Dravlje v dvej kednaj mrlau više stau lüdi,

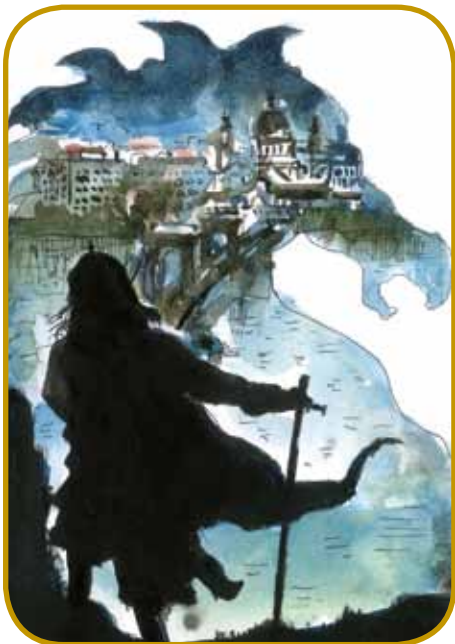
zatok so tam zozidali erično prauškarsko cerkev svetoga Roka.

Kaj gvüšnoga o tom sveteci ne vejmo. Legenda s 15. stoletja pripovejda, ka se je kauli leta 1295 naraudo v francuskom varaši Montpellier. Gda so ma stariške mrlai, je med srmakami raztalo cejlo svojo bogastvo. Podau se je na prauško v Romo, med potjauv pa je v več varašaj pomago lidam, šteri so zbetežüvali od küge. V Vökivečnom varaši je dosta betežnikov tak vözvräco, ka je je prekrižo.

Gda se je Rok napauto domau, je v mesti Piacenza na söveri Italije un tō daubo té beteg. Dugo je ležo med bolniki, te pa se je z veukim mantranjom odvlejko v edno zapüščeno kučo v lesej. Tam ma je piti davo eden angeu, z bližanjoga

grada pa ma je krü in me-sau noso eden pes.

Gda je čüdežno ozdravo, se je povrno v svoj varaš, v šterom je vrnau bojna vövdarila. Nej so ga spoznali, zatok so ga kak špijona ličili v vauzo. Tam je po pet lejtaj zaprejtosti mrau *16. augustuša* 1327.

Ali je sveti Števan z bregá nad Donavov vüdo bodaučnost svojoga naroda? (šteri je »pretrpo kaštige že za greje prišešnje« ...)

V grčkoj mitologiji je bila Helena či najvišišoga boga Zeusa in boginje Lede, velala je za najlepšo žensko na zemlej, zavolo nje je vövdarila bojna v Troji. Ovaško, düševno lépoto je mejla **sveta Helena (Szent Ilona)**, mati rimskoga cesara Konstantina Veukoga, šteri je v svojom rosagi leta 313 dau slobaudnost kršćanjskoj vöri.

Helena se je naraudila kauli leta 255 v Maloj Ažiji. V mladosti je delala kak krčmaroškinja, gda go je s sebov odpele rimski oficér Konstancij Klor. Un je kisnej grato rimski cesar in za svojoga naslednika pred smrtjov dolaučo Konstantina, svojoga sina s Helenov (štero je že prva zapüsto).

Gda je nauvi cesar leta 312 z znamenjom križa dojoblado svojoga neprijatela, je

dopüsto vörvanje v Kristoša. Njegva mati Helena se je okrstila in se na stara lejta napautila v Sveto deželo. Dala je postaviti dvej cerkvi: edno nad betlehemskov djamov, gde se je Jezoš naraudo, drügo pa na Olskoj gori. Gda so kopali fundamente cerkve na Golgoti, so najšli Kristoša križ. Legenda pravi, ka ga je poiskala Helena, tau pa gnes več ne držimo za zgodovinsko istino. Donk pa od tistoga mau malajo cesarico s Svetim križom.

Pred smrtjov je Helena proсила svojoga sina Konstantina, aj skrb má na Cerkev. Cesar je dau njeno tejlo prejk v svoj nauvi glavni varaš Konstantinopel odnesti. Za en malo so cesarico začnili čestiti kak svetnico, njene zemelske ostanke pa so leta 841 odpeleli v benediktinski klaušter blüzi francuskoga Reimsa. Za patronuškinjo go držijo žeblarge in farbarge, njeni den svetimo *18. augustuša*.

Dostakrat mamó srejdni vök za kmičnoga, če rejsan se je tistoga ipa naraudilo dosta dühovni velikanov. Eden med njimi je biu opat klauštra Clairvaux **sveti Bernard (Szent Bernát)**, zavolo šteroga zovéjo ništerni cejlo 12. stolejte »Bernardovo stoletje«. Biu je oča redovne držine cistercijanov, njegovi »bejli baratke« so v slovensko Stično prišli leta 1136, v naš Monošter pa leta 1183.

Bernard se je naraudo leta 1090 ednoma velikaši blüzi burgundskoga varaša Dijona. Biu je veseljak, de je pa cejlak ovaški grato, gda ma je mati rano mrla. Vküper z drügimi bogatimi padašami je leta 1112 pokloncko na dveri sigurnoga cistercijanskoga klauštra Citeaux, gde so šest vör na den molili, šest vör fizično, šest vör dühovno delali, šest vör pa spali.

Za en malo so mogli zozidi

dati dva nauva samostana, 25-lejtni Bernard je grato opat v Clairvauxi. Dosta je premišlavo v tüüči zidine na srejdi gauške in zadaubo tak veuko dühovno mauč, za štero so čüli v cejloj tedešnjoj Evropi. Na pomauč so ga zvali vseposedik, gde je bilau kaj naaupek.

Cesarica Helena pod svetim Križom, šteroga je najšla v Jeruzalemi - Križ je vekši od Človöka, Nébo je vekše od Križa ...

Napiso je trnok dosta güčov, pisem in pesmi, štere so duga stoletja prejkspišavali in druknivali. Z nji leko spoznamo, kak fejst je Bernard lübo Bogá, kak dobro je pozno Sveto pismo in kak djenau je razmo svoj čas. Piso je s sploj lejpimi rečami, zatok so ga zvali »škonika, šteri nosi méd«. Čüdovitne so njegve predge o Materi Božoj tō. Mrau je *20. augustuša* 1153 v Clairvauxi, leta 1174 so ga zglasili za svetnika, leta 1830 pa za cerkvenoga škonika za dühovno življenje.

20. augustuš je od leta 1771 eden najvejši vogrski svetek tō, vej so pa leta 1083 na té datum za svetoga zglasili prvoga madžarskoga krala **svetoga Števana (Szent István)**. Biu je edna najvejša peršona v vogrskoj zgodovini, un je stvauro rosag in ga

odpelo na paut kršćanjske vöre.

Števan se je z imenom Vajk madžarskoma knezi Gézi naraudo med letoma 969 in 980, okrstili pa so ga gnauk po leti 985. Oženo se je z bavarskov Gizelov, sestrov kinsnejšoga rimsko-nemškoga cesara Henrika II. Za božič

leta 1000 so ga »z Bože milosti« okronali za krala Vogrske, tiste velikaše pa, šteri so se ma prauti postavili, je dojoblado z bojnami.

Števan je mladoma madžarskoma rosagi dau prve zakone, s šterimi je organizéro domanjo kršćanjsko Cerkev tō. Stvauro je edno nadpüšpekijo in šest püšpekij, zozido je tri benediktinske klauštre. Vpelo

je sistem županij, štere so gorostale cejlak do gnes.

Svetoma vogrskoma krali sta badva sina mrla, un pa je té svejt zapüsto 15. augustuša 1038. Pokopali so ga v Marijinoj baziliki v Szekefahérvári, štero je dau un sam zozidati. Gor je ostala njegová mumificérana prava rauka (sveta Desnica), štera je gratala edna najvejša vogrška katoličanjska relikvija. Stare madžarske cerkvene himne spejvajo o svetom Števani kak »apoštoli Madžarov«, lüstvo ga drži za simbol narodne identitete. Dosegno je, ka so Vaugri v vihéraj zgodovine nej preminauli in tak grato glaven patronuš našoga rosaga.

*-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó*

PETEK, 20.08.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.05 Čez planke, Bahrajn, 10.20 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Tremitsko otočje, kulinarično-popotniška oddaja, 10.45 Posebne zgodbe, (Pre)zgodaj odrasli, 11.15 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.45 Rojaki, oddaja o zamejcih, 12.00 Pozabljeni Slovenci, Ivan Regen, dokumentarna oddaja, 12.30 Pozabljeni Slovenci, Vladimir Kante, dokumentarna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Zadnji tango v Halifaxu (V.), britanska nadaljevanka, 14.40 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 TV-izložba, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Poletni pozdrav, 21.00 Skrivnost gozda mrtvih, Temna sila, nemška nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka: Objubljena dežela, poljska miniserija, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

PETEK, 20.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.15 Videotrak, 11.30 Dobro jutro, poletni izbor, 13.45 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, Helena Blagne, 15.40 Neisha s Simfoničnim orkestrom, koncert iz Križank, 17.50 Pozabljeni Slovenci, Karel Destovnik Kajuh, dokumentarni film, 20.05 Izdajalec po naši meri, angleško-francoski film, 21.55 Umor na otoku, španska nadaljevanka, 22.55 Po poteh sužnjeva, Od 1375 do 1620: Pohlep po zlatu, francoska dokumentarna serija, 23.55 Videotrak, 1.00 Info kanal

SOBOTA, 21.08.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.30 Izzivalci, EBU dokumentarni film, 10.50 Osvežila fronta, oddaja za mladostnike, 11.20 TV-izložba, 11.40 Slovenija - 30, Gospodarski izzivi za naslednjih 30 let, 12.40 Na Glas!, Selma Skenderović, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Sledi, Maks Kavčič (1909-1973), dokumentarna oddaja, 14.30 Prislunhimo tišini, (Pre)živeti s stalnim zvonjenjem v ušesih, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 Skrivnosti čudežev v Lurdu, francoska dokumentarna oddaja, 15.55 Naš vsakdanji kruhek, Hujšanje ni nobena znanost, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Danilo Žerjal, športni velikan s Krasa, dokumentarni film, 18.15 Free spirits - Samosvoji, Ron, dokumentarna oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Vrtno prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Karaoke bar, 20.55 Gospodična Sloane, koprodukcijski film, 23.05 Poročila, Šport, Vreme, 23.30 Dvojček, Šesti dan, norveška nadaljevanka, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 21.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini, Janez Winkler, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.45 Bila so Titova mesta, dokumentarni film, 13.45 Circom Regional, Enaki, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 15.10 Avtomobilnost, 17.40 Louise pozimi, francoski animirani film, 19.00 Videotrak, 20.05 Maria Montessori, italijanski dokumentarni film, 21.30 Zvezdana, Verjeti v samoroga, 22.30 Festival Godibodi: Rudolf Gas & The Family in Batista Cadillac, koncert, 0.25 Videotrak, 1.25 Info kanal

NEDELJA, 22.08.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.55 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Deklica s piščalko, posebna oddaja o Kočevski, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Poletni pozdrav, 14.30 Čez planke, Carigrad, 15.30 Lažnivi Kljukec, češki animirani film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Gargano in Polignano a Mare, kulinarično-popotniška oddaja,

18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ku'damm 63, nemška nadaljevanka, 21.45 Intervju, dr. Jure Leskovec, 22.35 Poročila, Šport, Vreme, 23.00 Šum Balkana, dokumentarni film, 0.20 Gustav Mahler-Renato Zanella: Adagietto, plešeta Shoko Nakamura in Wieslaw Dudek, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

NEDELJA, 22.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Duhovni utrip, Onkraj materialističnega prepričanja, 7.15 Posebne zgodbe, (Pre)zgodaj odrasli, 7.40 Festival okteta Kranj 2012, 9.20 38. festival tamburašev in mandolinistov Slovenije, 10.15 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.55 Ambienti, 12.40 Danilo Žerjal, športni velikan s Krasa, dokumentarni film, 13.45 Košarkar naj bo 2, slovenski film, 17.20 Pota svetega, francoski dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.05 Lucy Worsley: Skrivnosti kraljevih palač, britanska dokumentarna oddaja, 21.00 Žrebanje Lota, 21.15 Fahim, francosko bangladeški film, 23.00 Zvezdana, Verjeti v samoroga, 0.00 Videotrak, 1.00 Info kanal

PONEDELJEK, 23.08.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Čez planke, Križarjenje po Jadranu, 10.15 Obzorja duha, Deklica s piščalko, posebna oddaja o Kočevski, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Moj vrt ima načrt, Gregor in Tina, dokumentarna oddaja, 12.00 Intervju, dr. Jure Leskovec, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Zadnji tango v Halifaxu (V.), britanska nadaljevanka, 14.40 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.15 Dober dan, Koroška, 15.55 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Sledi, Ptujsko jezero, dokumentarna oddaja, 17.55 Pujsa Pepa, risanka, 18.00 Simon, risanka, 18.05 Nejko, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 20.55 Dediščina Evrope: Letovišče, britanska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 23.45 Festival Poletje Imago Sloveniae, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

PONEDELJEK, 23.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Poletno jutro, 13.40 Prislunhimo tišini, (Pre)živeti s stalnim zvonjenjem v ušesih, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Avstralija na slovenski način, potopis, 15.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.50 Zelena generacija/Young Village Folk, 16.00 Olimpijske igre, Športno plezanje (Ž) - kombinacija, 18.00 Pozabljeni Slovenci, Savin Sever, dokumentarni film, 20.00 Egipt iz zraka, francoska dokumentarna serija, 20.50 Prvaki, Družina šteje, ameriško-britanska dokumentarna serija, 21.50 GR5: v divjino, belgijska nadaljevanka, 22.45 Circom Regional, Slovo od glasbe, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 23.50 Kam, kratki igrani film AGRFT, 0.20 Videotrak, 1.15 Info kanal

TOREK, 24.08.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Čez planke, Tel Aviv, 10.15 Pisave, Andrej Inkret o Edvardu Kocbeku, 10.55 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.25 Biotopi, Glive, dokumentarna oddaja, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Zadnji tango v Halifaxu (V.), britanska nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip, Onkraj materialističnega prepričanja, 15.10 Potepanja - Barangolások, LegBudapest és Nógrádi kastélyok/NajBudimpešta in Nógrádski dvorci, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Free spirits - Samosvoji Frida, Ricardo, Hind, dokumentarna oddaja, 17.55 Tib in Tamtam, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ločitve (II.), britanska nadaljevanka, 20.55 Vojna pred sodiščem jugoslovanski, Kazen, procesi, nemško-češka dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Spomini, Janez Winkler, dokumentarna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme,

1.45 Napovedujemo

TOREK, 24.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.00 Poletno jutro, 12.10 Slovenski magazin, 17.00 Tisoč let jušne osnove: kombu - algiki povezuje svet, japonska dokumentarna oddaja, 18.10 Pozabljeni Slovenci, Tošo Primožič, dokumentarni film, 20.00 Zgodba o Bogu II., Dokaz o obstoju Boga, ameriška dokumentarna serija, 20.55 Ladja na luno, japonska nanizanka, 22.05 GR5: v divjino, belgijska nadaljevanka, 23.10 Na Glas!, Selma Skenderović, 23.30 Svet po meri Ši Džinpinga, francoska dokumentarna oddaja, 0.30 Videotrak, 1.35 Info kanal

SREDA, 25.08.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Čez planke, Lihentštajn - 300 let kneževine, 10.15 Free spirits - Samosvoji Frida, Ricardo, Hind, dokumentarna oddaja, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Biotopi, Življenje na travniku, dokumentarna oddaja, 12.00 Globus ob začetku predsedovanja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Fina gospa (I.), angleška humoristična nanizanka, 14.45 Obrazi naših rojakov, Agata Klinar Medaković, 15.05 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, Szlovénia önállóságának 30 éve/30 let samostojne Slovenije, 15.50 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade, Tržič, dokumentarna serija, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Lojze Kovačič: Prišleki, 18.05 Kalimero, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Bog obstaja, ime ji je Petrunija, makedonski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, ddr. Mira Delavec Touhami, 23.40 Mestne promenade, Tržič, dokumentarna serija, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 25.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.15 Videotrak, 11.30 Poletno jutro, 13.30 Imago Sloveniae - Moški komorni zbor iz Bolgarije: Folklorna glasba, 14.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Gargano in Polignano a Mare, kulinarično-popotniška oddaja, 16.20 Vikend paket, 17.55 Gospa, ki z oblačenjem slači, portret kostumografke Alenke Bartl, 20.00 Čarobni trenutki glasbe, Montserrat Caballe v vlogi Norme, nemška glasbena dokumentarna oddaja, 21.30 Žrebanje Lota, 21.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek Severina, 22.40 GR5: v divjino, belgijska nadaljevanka, 23.45 Druga koža, dokumentarni film, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

ČETRTEK, 26.08.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Čez planke, Po sledeh Bauhauza, 100-letnica najpovplivnejše šole umetnosti, 10.15 Mestne promenade, Tržič, dokumentarna serija, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Biotopi, Tujerodne vrste v gozdovih, dokumentarna oddaja, 12.00 Moje mnenje, O ljubljanskem kanalizacijskem vodu čez vodovarstveno območje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Fina gospa (I.), angleška humoristična nanizanka, 14.45 Slovenski utrinki, 15.10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem Andrejek Györfi Judit, portretna oddaja, 16.00 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Posebne zgodbe, Za vedno, 17.55 Na kratko, Podnebni štrajk, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ujet (I.), britanska nadaljevanka, 20.50 Starodavni gradbeni podvigi, Mont-Saint-Michel, nemško-francoska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 23.45 Posebne zgodbe, Za vedno, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

ČETRTEK, 26.08.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.30 Poletno jutro, 12.45 Profil, ddr. Mira Delavec Touhami, 13.40 Graška Gora poje in igra 2021, 17.55 Fani Okič: Polepšali ste mi dan, dokumentarni film, 20.00 Afriški kralji, Sledovi kolonializma, avstrijska dokumentarna serija, 21.30 Avtomobilnost, 22.05 Ambienti, 22.30 GR5: v divjino, belgijska nadaljevanka, 23.35 Slovenska jazz scena: Jazz Kamp Kranj Emil Spanyi in David Gazarov, 0.35 Videotrak, 1.35 Info kanal

3. festival langaša v Gaberju

V Gaberju so organizirali vaški dan, na katerem so tretjič organizirali Festival langaša, s prireditvijo pa so obeležili tudi 40 let Kulturnega društva Zarja

V Gaberju je ves dan dišalo po langaših

bilo Turistično-kulturno društvo Močvirski tulipan Radmožanci, tretja pa ekipa iz pobratenega kraja Bejcgartyános iz Madžarske. Najboljši inovativen

je bil langaš Kulturnega društva Fran Saleški Finžgar Žižki, najlepše urejeno stojnico in prostor, kjer so jed pripravljali, pa je imela ekipa Društva kmetič Turnišče. V ocenjevalni komisiji so bili: upokojena učiteljica kuhanja v Srednji šoli za gostinstvo in turizem Radenci Zdenka Tompa, poznavalka prekmurske kuhinje Magdalena Rudaš in članica Turističnega društva Gaberje Nina Biro.

Langaši so vse pogosteje v ponudbi na prireditvah v lendavski

Gaberje.

Organizatorja prireditve sta bila Turistično društvo Gaberje in Krajevna skupnost Gaberje, sodelovala so tudi druga društva iz vasi. Langaše so organizatorji ves čas prireditve pripravljali pred obiskovalci in ti so jih lahko odnesli domov. V tekmovanju je sodelovalo sedem ekip, šest iz Prekmurja in ena iz Madžarske. Po mnenju ocenjevalne komisije je najboljša

Na prireditvi so nastopili tudi ljudski pevci in godci Gaberski mantraši

Testo za langaš je na prireditvi mesila tudi ekipa Društva kmetič Turnišče

občini, zato so se odločili, da bodo organizirali tudi tekmovanje, je povedala predsednica Krajevne skupnosti Gaberje Helena Antolin Tibaut »Seveda so okusi različni. V naši vasi jih običajno pripravljamo z moko, soljo in oljem ter ocvrtim dodamo česen. Kot dodatek sta pogosto še sir in smetana. V nekaterih vaseh v Lipi in okolici moki dodajo še krompir. Tudi na Madžarskem in Hrvaškem ga pripravljajo nekoliko drugače, kot pri nas,« je dodala

po tradicionalni recepturi pripravila tričlanska ekipa Turističnega društva Gornji Lakoš, drugo je

Helena Antolin Tibaut.

Besedilo in fotografije: Jože Gabor

Tikvi slovenski penzionistov

Letošnji tikvin pauv porabski slovenski penzionistov v Varaši tak za srednjoga cenimo. Tau se vej, ka tikvi, v steraj so goškice v lupinjaj, dosta menja rodijo, depa vekše so kak brezi lupinj (golice). Čudna narava! Edne tikvi že brnijo, druge eške rastejo, nisterne so se pa eške samo zdaj zavrgle. Na našo škodo pa že nisterne gnilijo tü. Etak je eške velko pijtanje, kelko leko nota ozrejli. Zatok se pa ne more vedeti, kašen bau pauv, ka so pravi pauv samé guškice. Kak bildje kaže, žau, njino življenje dé prauti konca, one so že tü v »penziji«.

Klara Fodor

Porabski trio v Domanjševcih

Na povabilo predsednice Društva upokojencev Šalovci Ivanke Balek je glasbena skupina Porabski trio ZSM 8. avgusta nastopila v Domanjševcih na tradicionalni poletni prireditvi društva. Proslave so se udeležili tudi predstavniki prijateljskega društva iz Porabja, podpredsednica Društva porabskih slovenskih upokojencev Marijana Kovač in bivša predsednica Klara Fodor.

FS

Oglas/Hirdetés

Urad Državne slovenske samouprave objavlja prosto delovno mesto **koordinatorja in projektne referenta**.

Nadaljnje informacije na spletni strani www.slovinci.hu.

Az Országos Szlovén Önkormányzat Hivatala **koordinációs és pályázati referens munkakör** betöltésére pályázatot hirdet.

További információk a www.slovinci.hu oldalon.

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB